

gla

slovenske kulturne akcije

Leto 8. 5 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 3. 1961

KNJIGA IN TISK

Slovenci ljubimo knjigo. Štejemo se med narode, ki imajo največji odstotek razširjenosti tiskane besede med ljudstvom. Ponosni smo na knjigo, na svoj jezik. Kljub naglemu političnemu in gospodarskemu razvoju v zadnjih desetletjih se še vedno ponavlja resnica, da nas rešuje in ohranja ljubezen do knjige, do kulturnega dela. In to velja za one v domovini in seveda še bolj za nas, ki živimo v zamejstvu.

Razmerje med knjigo in tiskom pa je bilo ravno pri nas čudno in postaja že kar simptomatično. Prve slovenske knjige so se tiskale v Urachu na Nemškem in nemški plemiči reformacijske dobe so bili nje prvi mecen. Ko se je pred več kot sto leti začela uveljavljati slovenska knjiga na knjižnem trgu, nosijo prvi tiskarnarji v Ljubljani tuja, nemška imena. Anton Martin Slomšek, oče slovenske ljudske knjige, je leta 1852 ustanovil društvo za razpečevanje knjige in tiska, pa ni uspel. Devet let se je trudil, da je spravil na noge Družbo sv. Mohorja in ta je mogla steči šele tedaj, ko je postala cerkvena bratovščina. V Ljubljani so medtem nastajale moderne tiskarne in solidne knjigarne, toda slovenska knjiga je bila ob vsem tem le nekaj postranskega — razvoj razmer na trgu kapitala je bil takšen, da je mogla slovenska knjiga v tiskarni in knjigarni uspevati, če je bil ves ostali obrat tiskarne in knjigarne navezan na produkcijo, ki je imela s knjigo le malo zvez. Knjiga je bila v slovenski tiskarski podjetnosti nekakšna revna sorodnica, uboga veja; moramo se le čuditi, da smo kljub temu dosegli tolikšno stopnjo knjižne, znanstvene in umetnostne produkcije, kakor smo to mogli ugotavljati v letih okoli 1940.

Položaj se danes ni mnogo spremenil. V zamejstvu imamo težave in delamo predvsem z veliko kupo idealizma; v domovini pesniki objavljajo cinične in grenke pesmi o tem, kako jih davi birokracija partije in velikih, podržavljenih založb in tiskarskih podjetij. Če bi smeli verjeti njegovim besedam (pesnik Lojze Kraker v ljubljanski Naši sodobnosti), potem položaj slovenske besede danes v domovini ni mnogo na boljšem kot pa je bil v času, ko je Prešeren pisal Novo pisarijo. In vendar knjižna produkcija ne pada, ampak narašča iz dneva v dan.

V zamejstvu se borimo s težavami, ki so drugačne, pa v bistvu enake. Na tujih tleh tiskamo knjige v okviru velikih težav. Slovenska knjiga, tiskana v Argentini, pa je gotovo najcenejša knjiga na današnjem trgu knjižnih produkcij. Pisatelji in tiskarnarji še zdaleč niso imeli v rokah sredstev, kot smo jih imeli v tiskarski stroki doma že pred desetletji. In vendar: v mešani slovensko-argentinski tiskarni je mogel iziti Zgodovinski atlas Slovenije, ki ga tuji in naši poznavci navajajo kot pravo čudo zmogljivosti tiskarne in založbe.

Te dni smo v Buenos Airesu blagoslovili novo slovensko tiskarno. Ustanovili so jo možje, ki jih poleg idealizma označuje tudi solidnost pri delu in strokovna usposobljenost. Že dosedaj so se pri Slovenski tiskovni družbi tiskale knjige založbe Slovenske kulturne akcije in so po tisku in opremi lahko naš ponos. Kakor pred 400 leti v sredini Nemčije, tako bo tudi tu v Argentini mogla uspevati knjižna produktivnost, če se bo vzdržal in ohranil sloves naše tiskarske spretnosti in sposobnosti. Ako bi ves slovenski tisk zbrali v eni sami tiskarni, bi to pomenilo komaj 20 odstotkov potrebne eksploatacije podjetja, ki se hoče uveljaviti.

Časi in razmere so nove — okoliščine in skušnje pa se ne spreminjajo. Še vedno velja, da bodo kos vsemu tiste prave slovenske vrline, ki so se obnesle in uveljavile doma in v zamejstvu in nam dajejo poročstvo za bodočnost. Glavni vrline pa sta bili: idealizem in poštena solidnost.

"Listi, ki bi nas uspavali, so odveč, so zastareli.

Danes je vse na delu, vse se premika, se spreminja, vse pada in se dviga, se preliva in se presnavlja. Tudi mi bomo torej šli s časom, torej naj tudi nas zajame ta tok! Le z delom bomo mogli reševati svoj narod in ne s prijetnim življenjem. Naše življenje mora žgati, mora boleti, mora sekati po nas, mora zgoreti. Ali smo res pozabili, da že stoletja živimo od "biti blagoslovljen", od idealizma? Za nas nikdar nismo imeli pravic. Cankarjev hlapec Jernej še vedno hodi po naših parlamentih. In bo še hodil, še dolgo. To je naša stara pesem, ob njej smo se naučili trpeti in prositi, kjer drugi zahtevajo.

Prava mladost ne pozna strahu in se ne boji napora. Zato nam ni mar prijetna pot. Prijetno življenje prepustimo tistim, ki iščejo vedno le sebe. Ne vedo, da so lažnivi preroki."

Boro Kostanek, urednik revije Mladje, literarne-glasila mladih, Celovec. (Mladje, števec 2, str. 51.)

— V zapuščini pisatelja in pesnika Ivana Preglja, ki je umrl 31. jan. 1960, so našli pesem "Izseljenci", ki se glasi:

Tihi mrak na morje pada,
le zapad gori,
ladja pluje v zarjo belo,
v rdečo kri...

Z Bogom, bratje, Bog vas spremi
čez morje...

Naj so milše ko doma vam
tam zvezde...

— Dveh jubilarov se slovenska javnost v domovini v preteklem letu ni spominjala. Šestdesetletnico je slavil dr. Stanko Canjkar, predsednik cirilmetodijskega društva duhovnikov in dekan teološke fakultete. O njem so mu stanovski tovariši napisali članke v Novo pot in Književni glasnik Mohorjeve družbe. Osemdeset let pa je slavil slavist in literarni zgodovinar dr. Ivan Grafenauer; tudi o njegovem jubileju je pisal samo KG Mohorjeve družbe.

TARIFA REDUCIDA

Concesión 6228

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770

NOVA SLOVENSKA TISKARNA

V soboto, dne 4. marca je bila v prostorih v ulici Pedernera 3253 odprta nova slovenska tiskarna "Baraga". Ustanovila jo je Slovenska tiskovna družba, ki je bila od leta 1954 že solastnik tiskarne Federico Grote. Na slovesnost blagoslovitve so se zbrali voditelji in delničarji nove tiskarne, zastopniki argentinskih podjetij in slovenskih založb Dušnega pastirstva. Družabne pravde in Slovenske kulturne akcije. Obsežne prostore je blagoslovil g. direktor Anton Orehar, ki je v kratkem nagovoru razložil pomen dogodka, nakar je predsednik STD g. Drnovšek Rudolf pozdravil goste in prijatelje ter izrazil željo, da bi nova tiskarna služila svojim namenom v kar najlepši meri ter s tem koristila slovenski tiskarski podjetnosti in utrdila sloves slovenskega dela tudi v tem okolju industrije in gospodarstva.

Slovenska kulturna akcija čestita ustanoviteljem in iskreno želi popoln uspeh podjetnosti Slovenske tiskovne družbe Baraga. Ko se zahvaljuje za prav mecenško razumevanje in podpiranje tiska, ki ga je že kot tiskarna Grote opravljala za Slovensko kulturno akcijo, izraža upanje, da bo razvoj nove tiskarne razmah slovenskega tiska v Argentini pospešil in okreplil.

— JUBILEJNO NAROČNINO so plačali: ga. dr. Nataša Krečičeva, Villa Scholnik, 800 pesov;

ZA TISKOVNI SKLAD GLASA so darovali: č. g. dr. Ignacij Lenček, Aachen, avstr. šilingov 100; č. g. Dušan Česen, Avstrija, šil. 100; g. Ove Slavko, ZDA, 3 dol.; g. dr. Ciril Mejač, ZDA, 2 dol.; č. g. Fortunat Zorman, ZDA, 2 dol.; g. T. J., Capital, 45 pesov; g. Majhen Aleksander, Ramos Mejia, 50 pesov; ga. Marija Marinšek, San Martín, 30 pesov; g. Trpin Lojze, Miramar, 50 pesov; g. Jager Franc, Lanus, 100 pesov; g. Podlogar Anton, V. Umberto 200 pesov; g. Tone Poljšak, El Palomar, 200 pesov; g. Žitnik Vinko, Capital, 30 pesov.

— V reviji Schweizerische Stiftung für Forschungen II, št. 9 z dne 28. 12. 1960 je objavil dr. Vojeslav Arko daljše poročilo o južnem andinizmu pod naslovom "Patagonien 1959/60".

— V samozaložbi dr. Julije Pajman je izšel njen referat o pesniku Rilkeju, ki ga je brala na kulturnem večeru SKA v letu 1957. Izšel je v knjigi "Šopek trnja".

— MLADJE, glasilo mladih literatov na Korškem, je izšlo že v drugo številko. Viden je velik napredek, tako v prispevkih kakor tudi v opremi in prilozgah. Vsebine: Boro Kostanek: Fant, ki je hodil; One v kupeju; Črnokruhovi; Vsi sveti na peronu (proza); Begej Brinov: Pogled; Veter; Izpoved; Poljub (pesmi); Uroš Strnogorski: Velikaši; Pismo; Siva Lasa (proza); Darle Niko: Impresija; Spomin; Kino; Koncert; Braida; Jesen; Slovo (pesmi); Kruh (proza); Miško Maček: Lutnja; Prešerne cvetice; Senca; Majhna balada; Sanje (pesmi); Udo Duko: Slovo (pesem); Pan Aljoša: Potnik skozi noč (proza); Po dežju (pesem). — Novi številki revije je urednik Boris Kostanek napisal uvod, ki ga začena z besedami: "Dragi urednik! Posodili so mi pred nekaj dnevi prvo številko Mladja.

DUH JE V NJEGOVH BESEDH

MEDDOBJE ni rutina, ni "izpolnjevanje kulturne dolžnosti". Meddobje je volja asketa, ki ga

nemudoma zajema
v svoje bučanje
narašča
nepotlačena
vihra.

Zakaj v njegovih besedah je Duh.

Citat je iz uvodne pesmi v šesti letnik Meddobja. Naslov ji je Krstnik, njen avtor K. V. Truhlar. Uvod je simboličen.

Šest strani zavzema Truhlarjeva asketsko sloka pa silna pesnitev. Jezik prečiščen do preprostosti, barvit (rdečkasto bel, črnkasto rdeč, temnorumen, zelenkastožolt) in pesniški ("sonce na ribjih luskinah"). Zgodba svetopisemsko skopa, čeprav popolna (V materi, Detinstvo, Ob Jordanu, Pismo Kristusu, Smrt). Barvne lise na slikarjevem platnu se družijo v bazaltne pečine za hišo, pregrajo nad čisto gorico, skaljo pred mlačnimi, motnimi vodami, in Krstnikov lik, ki mu je telo izravnal Duh. Vsako poglavje je drama: 1) Bil je kot slep, gluhi plod, ko pa je k materi stopila Marija, se je prebudil in zatežil k Njemu. A že je svetloba začela ugašati... dokler ni bil spet kot brezčuten plod. 2) Prejel je mehko otroka, ki jih rode starke, in ni mu bilo lahko, ko ga je duh vrgel v puščavo. 3) Jezero, ki se boji bliskov in jih vendar pokorno zrcali. 4) Že v materi sem doznal, kdo si. A ko si izbiral Svoje, si mene obšel. 5) Izza utešenih Herodijadinih prstov si je Krstnikov poveljčan glad.

Zorko Simčič popisuje na štirindvajsetih straneh, kaj se je dogodilo prvi dan na ulici De la Piedad. Že pozorišče z igralci je zanimivo: buenosaireska podružnica svetovnega steklarskega podjetja in njeno višje osebje — med temi tudi Slovenec Potokar. Izmed krepko orisanih sošefov in epizod okoli njih se lušči značaj Potokarja in njegov notranji konflikt. Simčič je močan v opisu podrobnih situacij in njihovih psiholoških ozadij. Zato mu je pripraven sestanek šefov pod predsedstvom Gardenerja, ki ga je centrala v Združenih državah poslala na inšpekcijo. Tipi mu zažive, nekoliko groteskni; celo tisti, ki se seje niso udeležili. Vendar se zdi, da je vse naperjeno na lik Potokarja. Zvemo, da je poročeno, "a bi se dalo govoriti, če ima ženo"; da ni priljubljen v podjetju ("Snet ta vrag"); da celo gost iz Združenih držav čuti "slabo prikrit porog v Slovenčevih očeh". Gardenerjev spremljevalec Pearddaughter, bivši ameriški letalski poročnik, obudi Potokarju spomine na Italijo, kjer je včasih tolmačil in kjer se je drugič rodil... Potokar se spominov boji ("prepričan je bil, da se je naučil odganjati misli") in Pearddaughterjeva navzočnost ga obenem veseli in mu je kakor "priča mladostnega greha"; kadar zagleda njegov svetli obraz, se zakrckne, "tega človeka z odkritim obrazom in s prodornimi očmi se je res treba bati. Ta človek urinaš v onj mladosti, polne idealov in drznih obljub svetu." Danes ima vse, kar potrebuje, in vendar mu je nekoč celo doba begunstva dajala občutek človekove veličine, občutek tistega velikega smisla. "Prav zato, ker noče, da bi mu kdo trkal, na vrata mrtvaške izbe", se zapleta v dolge razgovore s Pearddaughterjem, ki mu govori o dobroti in pravi, "kakor da bi vedel, katera brazgotina je najbolj živa." Ko se po sestanku s Pearddaughterjem vrne domov, zajameta ciničnega Potokarja grenkoba in tesnoba. "Pa ne, da v resnici še česa pričakuje?" — Z zanimanjem pričakujemo razpleta v prihodnji številki.

Stanka Janežiča preprosta pesem Navžij se sonca velja nekako takemu, zgoraj opisanemu, "iz krste pobegleu okost-

— Poljski pisatelj Marek Hlasko, ki je po letu 1945 veljal za vodilnega v poljski književnosti, ne sme več izdajati svojih del v domovini. Pariška založba Julliard je sedaj izdala v prevodu njegovo delo "Osmi dan v tednu". Francoska kritika navaja, da je slika, ki jo pisatelj v delu podaja o so-

dobni Poljski, več ko pretresljiva. Delo je bilo filmano in je sedaj zanimanje za knjigo še večje.

— Poljski pisatelj Mackiewicz ni mogel izdati v Varšavi svojega romana "Droga donikad — Pot v prazno". Zato je izšlo v poljščini v Londonu v letu 1955. Pisatelj opisuje življenje v so-

njaku." Janežičev nasvet: Strgaj cunje raz nagoto, s pticami v naročju spleta gnezdo in čakaj tihih zvezd ljubezni.

Od strani 32 do strani 50 priobčuje Pavel Krajnik svoje misli o krščanstvu v romanu „Doktor Živago“. Krajnik nahaja v Pasternakovem romanu, zlasti seveda v pesniškem nametku, dovolj krščanskih resnic in hrepenenja po popolnosti, da ga kljub pomislekom ne zavrne. Za končno sodbo mu je odločilno dejstvo, da je knjiga izšla „v deželi, kjer smo menili, da to ni mogoče“. Zato ne kaže na zmote in nepravilnosti, temveč hoče da z resnostjo in potrpežljivostjo spremlja človeka, ki iskreno išče.

Krajši je Vinka Beličiča prispevek v prozi „V megli poje kos“. Intelektualec, družinski oče, garaž, ki čuti nad sabo „priganjaški bič brezčutnega časa“. Petnajst let že vztraja na svojem mestu, za katedrom, kot vojak, „ki zvesto spolnjuje svojo dolžnost, akotudi ve, da je vojska izgubljena“. Strašni tekoči trak suši mozeg in ne da časa za uteho srcu. Kosova pesem iz megle mu prinese skušnjavo, naj se vrne v drage gozdove na vzhodu, čeprav se bo treba prikloniti. Spomin na mater ga navda spet z vero, da bo sapa razpihala meglo in bo zemlji vrnila sonce.

Milena Šoukal lovi v polsnu Odseve iz neraziskanega sveta. Strah prihaja v celico, glasovi se sprehajajo pod okni. Sence plešejo ob ognju, obrazi v polnosti življenja se spreminjajo v lobanje in svetloba pada v poševnem trikotu v temo.

Tretji graditelj te literarne številke Meddobja je (poleg Truhlarja in Simčiča) Ruda Jurčec s pravljico iz Velikega Buenos Airesa „9999“, napisano Viktorju Vidi v spomin (17 strani in pol). Fantastična zgodba s skrivnostnimi poantami, oprta na resničen dogodek in resnično tragedijo. Pablo, Marcelino, igralnica in policija dajejo pravljici skoraj detektivsko obelježje (pri Jurčecu je zmeraj nekaj detektivskega), literarni mentor don Eusebio in njegov krožek s prebujajočo se pesnico Evelino približujeta pravljico pesniku, ki mu je posvečena. Mačke, vabeči blagajnik s krinko lobanje, mistično številko 9999, ki mu manjka samo 1, da se sprevrže v ničlo, odmaknejo pravljico v alegorijo, ki tipa za nerazumljivimi, le slutenimi tajnami preminulega življenja. Človeško blizu pa je ljubezenski vztrepet med v nesrečo tonečim dekletom, ki je izpod tramvaja rešila ne samo svoje življenje, ampak tudi pravkar porojeno življenje v svojem zvezku poezii, in čistim, dobrotnim pesnikom, ki je po znamenju treh vlažnih prstov na čelu spoznal vso bolečino ljubezni, preden je utegnil odpreti Le Cathechisme de l'Amour, ki si ga je bil kupil.

Tretji čakajoči pa je Nikolaj Pregelj s petvrstično čakam. Čakanje, da mu „korenine vsrkajo pesem“, ne bo zaman, ker ni nestruono.

Po stopinjah Izidorja Cankarja hodi Rafko Vodeb, ki je to pot opisal Alekso Ivančevo. Interview je informativen, sočen, bogat, živ. Le na koncu kratek komentar, sicer pa sam dialog in kakšen dialog!

Spet Nikolaj Pregelj z Malo balado. Rekviziti so mu vitež, spomin, hrepenenje, poezija, hrepenenje in — občutje. Pesniška duša.

Ostali del številke obvlada France Dolinar. Ostri, natančni raztelesovalci (gorje njegovim učencem, če bi učil anatomijo!). Nekoč prei smo že videli, kaj bi bilo, če bi mu dali pisati leksikon. In kako neusmiljen v tolmačenju zgodovine! Žrtve: Davičo, Finci, Krklec, Schmaus. Gre za obrambo slovenske narodne individualnosti in ta je v Dolinarju našla učenega in odločnega branitelja.

Božo Kramole poroča o novojni grafiki v domovini, kolikor jo je mogel spoznati iz virov, dostopnih v zamejstvu, in Marijan Marolt ocenjuje Kolednikov prevod Desetega brata.

K. R.

Nisem imel dovolj časa, da bi celo prebral, vendar je napravila name zelo dober vtis. Prišel sem v Argentino pred dvanajstimi leti, sedaj jih imam osemnajst. Prepričan sem, da bo slovenski tisk ohranil naš slovenski jezik, katerega so na žalost mnogi pozabili. Iskrene čestitke vsem, ki so pripomogli, da je mladina prišla do svojega tiska. — Naj bodo te preproste besede osemnajstletnega prijatelja v daljni Argentini uvod k drugi številki MLADJA!

— V okviru proslav ob 150-letnici argentinske osvoboditve je bila v Buenos Airesu prirejena Mednarodna razstava. V parkih na Palermu so zgradili mesto paviljonov in v enem izmed teh je bila dne 23. februarja odprta razstava, ki nosi naslov „Zaloigra XX. stoletja“ in je del prireditve „leta beguncev“, ki ga je ves svet slavil l. 1960. Razstava obsega sliko o delovanju begunskih skupnosti v Argentini. Med njimi se je razstave udeležila tudi slovenska skupnost in razstavila knjige, ki so jih v Argentini izdale slovenske založbe. Tako so razstavljene knjige založbe Slovenske kulturne akcije, založbe Sv. Slovenije, Družabne pravde, Dušnega pastirstva, Katoliških misijonov in Katoliške akcije. Vsaka skupina je ponazorjena tudi s fotografijami iz svojega življenja; slovensko delavnost v Argentini kažejo zlasti slike iz Lanusa, slika o jubileju pevskega zbora Gallusa, posebna slika pa kaže akad. kiparja Fr. Ahčina pri delu. Slovesnosti otvoritve sta se za SKA udeležila predsednik Ruda Jurčec in podpredsednik dr. Tine Debeljak.

— V francoskem mestu Poitiers so odkrili doslej še neznan starinski portret Jakoba Gallusa. Član Slovenskega okteta (ki je koncem preteklega leta gostoval med drugim v Franciji) Gašper Dermot je v muzeju opazil skoro kvadratni meter veliko oljnato sliko, na kateri je bil pritrjen muzejski listek z oznako „Portret moža — kopija starega Tizianovega portreta (1477-1576), verjetno delo njega samega“. Toda na sami oljnati sliki je avtor v svetlem pasu z velikimi črkami neizpodbitno izpisal JACOBUS GALLUS I. C. FSS. — Doslej smo poznali v naši glasheni in kulturni zgodovini samo Gallusov portret po lesorezu iz l. 1590, ki se je povsod uporabljal kot Gallusova podoba. Poitierski portret kaže na precej temnejšem ozadju Gallusa s precej močnejšo, manj pristrizeno brado, milejšim obrazom in globokimi, zasanjanimi očmi. Sicer pa sta oba portreta zlasti v izrazitem nosu in ustnicah zelo podobna. — Je portret Tizianovo delo? Potem bi moral biti na sliki Gallus okrog 26 let star. Slika pa ga kaže starejšega. Zato je verjetnejša domneva, da je portret delo Tizianove šole, nastal že po Tizianovi smrti. Saj so znani primeri, da so lastniki označevali po slogu sorodna dela učencev pa izvirna dela mojstrov. Da bi portret predstavljal v času našega Gallusa živečega francoskega Jeana Gallusa? Na sliki izrazito piše „Jacobus“, kratici I. C. pa ne izključujeta tolmačenja Innatus (Inscriptum i. p.) Carniolus. Kaj ostale kratice pomenijo, še niso mogli ugotoviti. Nedvomno je slika v poitierskem muzeju pomembno odkritje. — S.

— Francoski katoliški pisatelj Leon Bloy je bil med vodilnimi francoskimi pisatelji v prvi četrtini našega stoletja. Njegov vpliv je bil med drugim tudi odločilen za konverzijo Jacquesa Maritaina h katolicizmu. Bloy je pisal dnevnik, ki je izšel tudi v kasteljanskem prevodu. Tam navaja, da se je na njegov klic za pomoč odzval tudi nekdaj iz daljne Finske in sicer g. Funtek, dirigent opere v Helsinkih. Le malo je znano, da je bil ta g. Funtek sin slovenskega pisatelja Antona Funtka.

— Matej Bor nadaljuje s prevajanjem W. Shakespeara. Pri Slovenski Matici je izšel prevod Riharda II. Opombe je napisal Bratko Kreft. — Pri Državni založbi Slovenije so izšle Pesmi italijanskega pesnika Salvatora Quasimoda, ki je l. 1959 prejel Nobelovo nagrado. Prevod in spremno besedo je oskrbel Ciril Zlobec.

— Matej Bor nadaljuje s prevajanjem W. Shakespeara. Pri Slovenski Matici je izšel prevod Riharda II. Opombe je napisal Bratko Kreft. — Pri Državni založbi Slovenije so izšle Pesmi italijanskega pesnika Salvatora Quasimoda, ki je l. 1959 prejel Nobelovo nagrado. Prevod in spremno besedo je oskrbel Ciril Zlobec.

— Matej Bor nadaljuje s prevajanjem W. Shakespeara. Pri Slovenski Matici je izšel prevod Riharda II. Opombe je napisal Bratko Kreft. — Pri Državni založbi Slovenije so izšle Pesmi italijanskega pesnika Salvatora Quasimoda, ki je l. 1959 prejel Nobelovo nagrado. Prevod in spremno besedo je oskrbel Ciril Zlobec.

doma in po svetu

— Poljski pisatelj Marek Hlasko je med pisatelji za železno zaveso tisti, ki je dosedaj šel najgloblje v kritiki komunizma. Zato njegova dela v knjižni obliki v Varšavi ne smejo izhajati, pač pa jih objavlja glavna poljska literarna revija "Kultura". Njegova dela tiskajo potem v Parizu, kjer so dosedaj izšla njegova dela že v več izdajah. Pred kratkim je izšel v Parizu prvi prevod njegovih del v ukrajinščini. Skoraj vsa dela so tudi že izšla v španskih prevodih in sicer pri založbi Caralt v Barceloni. Pred kratkim je izšlo pri isti založbi delo "Pokopališče", ki je l. 1958 prejelo literarno nagrado revije "Kultura", ki je tedaj tudi objavila na svojih straneh ves tekst. Kritiki navajajo, da je roman "Pokopališče" najmočnejša obsodba komunizma in stalinizma, kar jih je dosedaj izšlo izpod literarnega peresa. "Pokopališče" je svet, ki je zajel Poljsko in vse njene prebivalce, ko je zavladal komunizem. Sovjetski sistem ni prinesel delavstvu raja, pač pa pokopališče, kjer ni več rešitve za nikogar, ker terja od človeka, da uniči svojo osebnost. Španski prevod nosi naslov "El Cementerio".

— Olga Ivinskaja je bila sodelavka in prijateljica pisatelja Pasternaka, ki je lansko leto umrl. Ivinskaja je imela velik vpliv na Pasternakovo literarno delo in splošno menijo, da je bila ona lik, po kateri je pisatelj izoblikoval Laro, glavno junakinjo v romanu Doktor Živago, ki je l. 1958 prejel Nobelovo nagrado in razjaril sovjetske oblastnike tako, da so mislili Pasternaka izgnati iz Sovjetske zveze. Gonja proti Pasternaku se je začela že tedaj, ko je Zdanov zavladal kot vrhovni "car" nad vsem umetnostnim in kulturnim ustvarjanjem v komunističnih deželah. Pasternaka je Zdanov preganjal zato, ker je bil rojen kot Žid, Stalin pa je po l. 1945 skušal svoj sistem nasloniti na obnovljeni patriotizem v komunistični obleki. Ivinskaja je takrat vse storila, da je po svojih zvezah dosegla, da Pasternaka ni zadelo preganjanje Zdanova in ko je Hruščev l. 1958 hotel Pasternaka izgnati oz. onemogočiti, je Ivinskaja hodila od pisatelja do pisatelja, od ene vplivne osebnosti do druge, da je Pasternaka ohranila Rusiji in njegovemu domu v Pederkinu. Ivinskaja je bila zaradi svojega prijateljstva s Pasternakom že l. 1951 obsojena na 10 let robije, po Stalinovi smrti pa je bila amnestirana. Po Pasternakovi smrti so mnogi računali s tem, da se bodo sovjetske oblasti znova spustile v gonjo proti Pasternaku in proti Ivin-

skaji. In res: jeseni 1960 je bila Ivinskaja aretirana skupno s svojo hčerko in 7. decembra sta bili na tajnem procesu obe obsojeni na robijo: mati deset let, hčerka tri leta. Po procesu sta izginili v neko koncentracijsko delovno taborišče na severu Rusije. V Moskvi razlagajo novi proces in obsodbo Ivinskaje takole: sovjetski književniki so začeli izvajati pritisk ter zahtevajo, da mora biti Pasternak "rehabilitiran", to je, da mora biti v čitanke in v literarno zgodovino vključen literat, ki je oblikoval cel rod mladih pesnikov in pisateljev. Hruščev bi naj bil na to pristal, vendar pod pogojem, da se mora roman Doktor Živago proglasiti kot herezija. Pasternak pa greha ni zagrešil sam, ampak pod vplivom "fatalne ženske" Lare — Olge Ivinskaje. Krivda bi tako s Pasternaka bila prenesena na Ivinskajo, ki zasluži vso kazn, ker je le ona kriva, da je Pasternaku pri pisanju romana spodrsnilo, ko je tako ostro obsodil komunizem. Londonski listi pišejo, da se zlasti na zahodu pisateljski in umetniški krogi trudijo, da bi podrli to zlobno mahinacijo Hruščeva in dosegli svobodo za "Laro" in njeno hčerko, ki se je tik pred aretacijo zaročila s francoskim študentom, ki je bil na študijah v Moskvi in bi se moral z nevesto vrniti domov v Pariz. — Vsekakor je svetovni tisk, časnikarski in revijalni, tokrat reagiral kot malokdaj, ko se trudi razkrinkati "sleparsko krinko Hruščevega humanizma", kakor je zapisal literarni sodelavec londonskega "Tableta", Victor S. Frank.

— Na pobudo zveze Pen klubov so književniki iz raznih evropskih držav poslali predsedniku sovjetske vlade Hruščevu brzojavko, v kateri pravijo med drugim: "Pre-tresla nas je novica, da sta bili obsojeni Olga Ivinskaja in njena hčerka Irena in to na razpravi, ki je bila tajna. Izrečena kazn je tolikšna, da ni v nikakem razmerju s tem, kar se jima je očitalo. Sovjetska vlada priporoča sodelovanje in sožitje med narodi, zlasti tudi na polju kulture. V imenu prav tega sodelovanja izjavljamo, da je tako sodelovanje nemogoče zaradi takih dogodkov kot je bil ta proces v Moskvi. V imenu spomina na Borisa Pasternaka, čigar ime bo v ruski književnosti vedno ohranilo častno mesto, vas slovesno prosimo, da pomilostite Olgo in Ireno Ivinskajo."

— Slovenski violinski virtuoz Igor Ozim bo koncem sezone 1961 priredil več koncertov v Buenos Airesu. Ki napovedujejo njegove koncerte, listi navajajo, da je bil

Igor Ozim učenec Leona Pfeifferja v Ljubljani in Maksu Roštarja ter da je že priredil več koncertov v Londonu, Parizu in na Dunaju. Ozim bo nadaljeval svojo turnejo v Čilu in Braziliji.

— V maju 1961 bo ves krščanski svet slavil 70-letnico Leonove okrožnice "Rerum novarum" in 30-letnico okrožnice Pija XI. "Quadragesimo anno". Priprave za proslave teh jubilejev so že v teku po vsem katoliškem svetu; med Slovenci v zamejstvu je dala pobudo Družabna pravda v Argentini.

— V prvi polovici jan. 1961 je muzej v Manitowocu, kjer je ravnatelj Slovenec dr. Rajko Ložar, priredil razstavo italijanskih slikarjev, na kateri sta sodelovala tudi dva slovenska slikarja, doma iz slovenskega Primorja: Mušič in Spacal. Oba slikarja sta mednarodno priznana.

— Kmalu po smrti pisatelja Ivana Preglja so v Ljubljani pisali v listih, da bi morala iziti Izbrana dela pravkar preminulega pisatelja. Koncem leta 1960 je Mohorjeva družba v Celju objavila, da bo začela izdajati Izbrana dela Ivana Preglja. Založba še ni objavila, kdo bo zbirko urejal.

— V letu 1961 bo Mohorjeva družba v Celju izdala prevod knjige Grahama Greena The Power and Glory — Moč in sijaj. To bo že drugo delo znamenitega angleškega katoliškega pisatelja, ki bo izšlo v slovenskem prevodu. Družbna založba je že izdala prevod dela The quiet American — Brezbrizni Amerikanec.

— Ena najpomembnejših knjig iz prešernoslovja je prav gotovo knjiga z naslovom: Fonti italiane e latine nel Prešeren Maggiore. Avtor dela je prof. Bartolomeo Calvi. Knjiga obsega 252 strani in je zelo zanimiva študija o vplivih in vzorih italijanskih in latinskih pesnikov na Prešerna. Pisec je objavil tudi mnogo svojih prevodov, tako celoten prevod Krsta pri Savici, Sonetnega venca, Sonetov nesreče, večino Gazel. Delo je posvečeno "duhu dobrega sosledstva med obema narodoma ob Jadranu".

— Jugoton, tovarna gramofonskih plošč v Zagrebu, je nedavno izdal izbor recitacij iz jugoslovanskih književnosti na šestih ploščah. Zastopane so lirika, dramatika in proza. Slovensko poezijo zastopajo Prešeren, Jenko, Gregorčič, Askerc, Kette, Murn, Župančič, Bor, Kajuh, Vipotnik, Seliskar, Gradnik, Gruden, Kosovel in Klopčič. Prozo: Levstik, Cankar, Kersnik, Juš Kozak, Prežihov Voranc, Kranjec, Kosmač in J. Potrč. In dramatičar: Linhart, Cankar in Kreft. Zanimivo je, da so iz novejših vzeli samo tiste, ki so "blizu" režimu.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, R. Mejía, FCNDFS, Buenos Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Baraga", Pedernera 3253, Buenos Aires.